

Ühe mõrva jälgedes

* Meenutades massimõrva Letipeal *

1976. aasta augusti alguspäevil va-
pustas Eestit ja maailma teade mas-
simõrvast Kunda lähedal Letipea
rannas vabariiklikul gaasitöötajate
kokkutulekul.

Eesti kõnelev ja kirjutav press
vaikis tollal, kuid maailm sai kuri-
teost teada „Ameerika Hääle“ ra-
diojaama vahendusel juba järgmi-
sel päeval.

Mis tookord tegelikult juhtus?
Kõiki üksikasju ei tea me tänini,
sest aeg ja tollane võim ei lubanud
avalikustamist. Isegi tapetute ja
haavatute arv pole täpselt teada.

Letipeale oli kogunenud palju
Eesti gaasitöötajaid, osa neist koos
peredega, ilusat nädalalõppu veet-
ma. Kui pidu oli täies hoos, tulid
piduliste sekka purjus Nõukogude
armee piirivalvurid kohalikust kor-
donist. Nad nõudsid viina ja naisi.
Puhkes tüli piduliste ja piirivalvuri-
te vahel. Viin ja naised jäid saama-
ta, enesevalitsemise kaotanud sõdu-
rid avasid jahmunud piduliste pihta
laustule automaatidest. Paljudesse
peredesse tuli tol päeval lein ja
ränk mure tapetud või raskesti ha-
vatud lähedase inimese pärast. Ta-

petute hulgas oli ka 16-aastane
noormees, Rakvere 1. Keskkooli
õpilane. Valang tabas teda otse
tantsupõrandal.

Suured avalikud matusetalitu-
sed, leinakuulutused või kogunemi-
sed keelati. Et toonane valitsus kar-
tis rahutusi, olid nii KGB, sõjavägi
kui ka parteitöötajad kõrgendatud
valmisolekus. Pärast Letipea tra-
göödiat saabus Moskvast erilennu-
kil Eestisse tollane NSVL-i minis-
ter Juri Andropov isiklikult. Kartes
ränka karistust, laskis kordonülem
end teenistusrelvast maha just enne
Andropovi tulekut. Rahva seas rää-
giti igasuguseid kuulujutte, millest
mõnel ka tõepõhi all.

1996. aastal möödub Letipea
mõrvatööst 20 aastat. On tekkinud
mõte korraldada mälestuspäev, pai-
galdada kuriteokohale mälestuskivi
kõigi süütlult hukkunute nimedega
ja anda välja väike kogumik tollest
kokkutulekust osavõtnute meenu-
tustega.

Suur palve kõigile, kes 1976.
aasta augustis olid Letipea kok-
kutulekul: pange kirja oma mä-
lestused sellest traagilisest päe-

vast. Tähtis on iga pisiasi, kuigi
kirjutajale endale võib see tähtsuse-
tu näida. Mälestuste pikkus pole
oluline. Erilist tänu väärivad aga
fotode omanikud, kes raatsivad kog-
umiku tarbeks anda sellest kokku-
tulekust säilinud pilte. Neist tehak-
se koopiad, originaalid tagastatak-
se. Respekteeritakse ka mälestuste
autorite soovi jääda anonüümseks.

Mälestuspäeva korraldamiseks
tuleb teha väga palju tööd ja üks
inimene sellega loomulikult toime
ei tule. Oleks vaja toimkonda, kus
igapähele on oma kindel ülesanne.
Samuti oleks hea, kui toimkonna
liikmed elaksid üle Eesti.

Kõiki, kes tunnevad endas jõudu
ja tahet selles toimkonnas osalemi-
seks, palutakse teatada kirjalikult
aadressil: **EE3505 Rapla maa-
kond, Kehtna Vallavalitsus.** Mär-
gusõna „Letipea '96“. Samal aad-
ressil palume saata kirjad mälestus-
te ja fotodega. (Soovitav tähtlult)

Letipea massimõrva üksikas-
jad ei tohi jääda rahvale teadma-
ta ega vajuda ajaloo hämarusse.

Maris Kangru